

Год. X.

1 май 1903 г.

Книжка V.

Българска Сбирка.

Народни пѣсни, записани около половината на миналия вѣкъ отъ Кяатибъ-оглу Мустафа.

Съобщава Е. Спространовъ.

Въ Софийската народна библиотека се намѣрва една турска пѣснопойка, която съдържа разни турски пѣсни — „шарки“. Последнитѣ записалъ, а може би и съчинилъ, пѣснопоецътъ („аашикъ“) Кяатибъ-оглу Мустафа, който живѣлъ въ Кюстендилъ. Между тѣхъ се намѣрватъ и нѣколко български пѣсни — „шарки болгаръ“, които прѣписахмѣ по диктовка на г. Диям. Ихчиевъ¹⁾. Тѣ сж писани съ турски букви, но фонетиката имъ е добрѣ запазена. Ще ги изложимъ една слѣдъ друга тутакси :

1.

Іа сам, сину, сам седео, помислио,
За годину драго не сам видео ;
И сваком драго на врата ми стоеше,
Мое драго на пенжере гледаше.

Іа го рекох : „добро вечер, дилберче!“
Она мене : „доіди свечер“, ми рече ;
Іа не оідох ноіа вечер, а отидох друга вечер ;
За туі драго се расжрдило на мене,
Затворило шемшир порти от мене.

Горната пѣсень носи дата 1267 год. отъ Егира или 1850—51 год. по наше лѣточисление. Въ първитѣ стихове има сръбски обрати, но последнитѣ сж чисто български.

2.

— Мори Радо, сжрце ми младо, не дизај го ;
Бар не лади место, Ано ле душо, Ано ле,
Изгори ми мое сжрце, туго, за тебе !

— Бре девоіче, цжрно ти око продаваш ли ?
— Цжрно си око не продавам, ни тебе давам,
Ваздан чувам за бекъара !
— Окъеш, къеро, за турчина ?
— Не къу, мале, за турчина :
Ваздан ходи по механе,
По механе, варай, по кафане ;
Кат ми доіде, пиіан ми доіде.
Іа га каним да се миіе,
А он седуе да ми пиіе !
Ано ле, душо, Ано ле,
Изгори ми мое сжрце, туго, за тебе !

¹⁾ Г-нъ Д. Ихчиевъ описва турскитѣ ржкописни и печатни книги въ Нар. Библиотека. Изказвамъ му тукъ благодарность за услугата, що ми стори.

— Окъеш, къеро, за бошнака?
 — Окъу, мале, за бошнака:
 Ваздан оре, ваз дан ми копа;
 Кат ми доіде, весел ми доіде,
 Іа га каним за вечера,
 Он се кани да легамо!
 Ано ле, душо, Ано ле,
 Изгоре ми сърце, туго, за тебе!

Горната пѣсенъ носи надсловъ „шарки бошнак“, защото се възпѣва, види се, трудолюбието на бошнацитѣ. Дата — схщата.

3.

Іоі Марице, църно око,	Каімак гърло за лъубеіне;
Бре лелеле, бре варай,	Бели доіки за гърлеіне!
Бре туго, бре лелеле! ¹⁾	Іоі Марице, руса косо,
Іоі Марице, църни вежди,	Іоі Марице, бело лице,
Іоі Марице, каімак гърло,	Іоі Марице, тѣнка снаго!

4.

Слѣдната пѣсенъ е и съ турски стихове. Изглежда не народна, а сигурно творба на ашика Кяатибъ-оглу Мустафа. Носи дата мѣс. Реджепъ 1265 год. отъ Егира или 1849 по наше лѣточисленіе.

Дилбержн елжиде тести,	Помилиуі, погледуі мене, —
Іаржидан селѣамжн къести, ²⁾	Іа сам сиромач сираче!
Тако ти велички пости,	Ашадан гелиіор Кочи,
Помилиуі, погледуі мене, —	Сърмаіа бензеіор сачи, ⁵⁾
Іа сам сиромач сираче!	Тако ти църните ⁶⁾ очи,
Дилбержн елжиде кашик, ³⁾	Помилиуі, погледуі мене, —
Іа тебе бар нали сам ашик,	Іа сам сиромач сираче!
Тако ти заминалио божик,	Витошун евине іапжна,
Помилиуі, погледуі мене, —	Коінуна гирсум оіана, ⁷⁾
Іа сам сиромач сираче!	Тако ти свети Іована,
Дилбержн фистани богаси, ⁴⁾	Помилиуі, погледуі мене, —
Изгоре мене кога си,	Іа сам сиромач сираче!...
Каде да си, ти моіа си;	

Освѣнъ горнитѣ „шарки болгар“, има една грѣцка такава и една ода на „Бали-баба, Бали-ефенди“, който почива въ Княжево „между двѣ гори, двѣ планини“. Послѣдната, разбира се, на турски.

¹⁾ Тия два стиха се повтарятъ слѣдъ всѣки други. Изпускамъ ги.
²⁾ Хубавицата (носи) въ рѣка стомна, прѣсече ми утрениия поздравъ.
³⁾ Хубавицата (държи) въ рѣка лѣжица. ⁴⁾ Хубавицата (е прѣмѣнена) съ роля — богасия. ⁵⁾ Отдолу иде Коча (сигурно Коца), съ прилична на сърма коси.
⁶⁾ Думитѣ църна, сърце и пр. сж писани съ ч (чимъ), защото въ турската азбука нѣма буква за звукъ ц. Ние пишемъ „църни“ не съ ч, за да бждемъ поблизко до кюстендилския говоръ. ⁷⁾ На Витоша да направя къща, въ обятията ти да осѣвна.